

สรุปการเสวนาสาธารณะการแลกเปลี่ยนความรู้ในหัวข้อ “Sustainability Transformation”

เพื่อการเร่งรัดขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

10 พฤษภาคม 2565

(ส่วนที่ 1)

หัวข้อบรรยาย “SDGs implementation in the Decade of Action”

โดย Mr. Renaud Meyer (ผู้แทน United Nations Development Programme: UNDP
ประจำประเทศไทย)

Mr. Renaud Meyer กล่าวในฐานะที่โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เป็นนักปฏิบัติ (practitioner) ถึงความหมายของ “ความยั่งยืน” ที่มีความเชื่อมโยงและมีความซับซ้อนในมิติต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีแผนการทำงานเชื่อมโยงร่วมกันทั้งในด้านนโยบาย การสนับสนุน การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และเงินทุน โดยในระหว่างที่การพัฒนาในโลกวิชาการเพื่อทำความเข้าใจระบบนิเวศที่ซับซ้อนนี้ดำเนินไป ในฐานะนักปฏิบัติเองก็ยังคงยึดมั่นกับการผลักดันวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ให้บรรลุได้อย่างไรโดยไม่ต้องรอผลจากการทำงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ภายใต้กรอบเวลาที่จำกัดนี้ อย่างไรก็ตาม UNDP อยากให้การดำเนินการทุกอย่างนั้นเป็นไปอย่างถูกต้อง จึงเป็นเหตุผลที่สำคัญว่างานในส่วนการปฏิบัติ และการวิจัยจะต้องทำงานไปร่วมกัน

UNDP นำเสนอวิดีโอ “Don’t Choose Extinction” หรือ “อย่าเลือกการสูญพันธุ์” ที่ได้จัดทำขึ้นและเผยแพร่ต่อสาธารณะก่อนการประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสมัยที่ 26 (COP 26) เมื่อปี 2564 โดยข้อความสำคัญที่ UNDP ต้องการส่งต่อไม่ใช่เพียงประเด็นทางวิทยาศาสตร์ว่าด้วยเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate change) เท่านั้น แต่หากยังย้ำเตือนว่า หากประชากรโลกไม่ดำเนินการสิ่งที่ต้องทำเพื่อความยั่งยืนของโลกในวันนี้ โลกของของเราจะถูกผลักดันเข้าสู่จุดสิ้นสุดแห่งยุคแอนโทรโปซีน (Anthropocene) และจุดสิ้นสุดของมนุษยชาติ โดยการคาดการณ์ถึงการเดินทางสู่จุดจบนี้เคยถูกกล่าวถึงเมื่อ 50 ปีที่แล้วในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (United Nations Conference on the Human Environment) ครั้งแรกที่ กรุงสตอกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ในปี 2515 (ค.ศ. 1972)

คำว่า “transformation” (การเปลี่ยนแปลงระดับรากฐาน) เป็นคำที่ดีและแตกต่างจากคำว่า “acceleration” ที่แปลว่าไปให้เร็วขึ้นเท่านั้น แต่อาจใช้วิธีการทำในรูปแบบเดิม แต่โลกของเราผ่านจุดนั้นมาแล้ว และต้องมุ่งไปสู่ transition หรือ transformation คือทำให้เกิดความแตกต่างไปจากรูปแบบเดิม เพราะชัดเจนอยู่แล้วว่าการทำสิ่ง

ที่เคยทำมา (Business-as-Usual) จะไม่นำไปสู่การแก้ปัญหาแต่อย่างใด ยกตัวอย่างเช่น แม้ว่ามนุษยชาติจะฉลาดหลักแหลม และมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมาก แต่ปัจจุบัน อาหาร 1 ใน 3 ของที่ผลิตได้ทั้งโลกกลายเป็นขยะ ในขณะที่เดียวกันที่มีคน 1 ใน 10 ของโลกยังคงประสบปัญหาเรื่องระบบอาหารที่ไม่มีความยั่งยืน ความหิวโหย และการขาดสารอาหารที่เหมาะสม หรือแม้ว่าจะจะมีการประมาณการว่ามีผู้เสียชีวิตจากมลพิษทางอากาศมากถึง 7 ล้านคนต่อไป แต่ก็ยังคงมีการตัดไม้ทำลายป่าถึง 7 ล้านตันในทุกชั่วโมง และในขณะที่มีความต้องการลดมลพิษทางอากาศ หรือมีเป้าหมายสร้างความเป็นกลางทางคาร์บอน (carbon neutrality) และการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (net zero emission) แต่เรายังให้เงินอุดหนุนพลังงานฟอสซิล (fossil fuel) เป็น 10 เท่า เพื่อให้พลังงานสกปรกเหล่านั้นมีราคาถูกกว่า แทนการไปลงทุนในพลังงานทดแทน (renewable energy) เป็นต้น ตัวอย่างข้างต้นทั้งหมดเป็นความจริงของโลกที่แสดงถึงความไม่ยั่งยืนของวิถีการใช้ชีวิตของมนุษย์ ถึงกระนั้น ผู้นำโลกก็ยังขึ้นกล่าวบนเวทีและให้คำมั่นว่าจะสร้างเปลี่ยนแปลง

การระบาดของโควิด-19 เป็นสถานการณ์ล่าสุดที่ชี้ให้เห็นถึงความซับซ้อน และความผันผวนของโลก ทั้งจากการติดเชื้อไวรัสจากสัตว์ข้ามมาสู่คน เมื่อผสมกับความเปราะบางต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเปราะบางของระบบสังคม ระบบสุขภาพ ระบบการศึกษา ความเหลื่อมล้ำ ระบบธรรมาภิบาล และอื่น ๆ กลายเป็นวิกฤติโลกที่มีแนวโน้มของสถานการณ์ที่แย่งลงอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นความท้าทายที่ยิ่งรากลึกของโลกใบนี้

ถึงแม้ว่าประเด็นเรื่องความท้าทายเหล่านี้เคยถูกกล่าวถึงในการประชุมที่สตอกโฮล์ม เมื่อ 50 ปีที่แล้ว รวมถึงความเข้าใจและความรู้ในเรื่องนี้จะมากขึ้นเพียงใดก็ตาม แต่ในปัจจุบัน สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่กลับมีทิศทางที่แย่งลงหรือเลวร้ายกว่าเดิม

| ความก้าวหน้าของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในประเทศไทย

เมื่อย้อนกลับมามองที่สถานการณ์ความก้าวหน้าของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของประเทศไทย อันเป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงานตลอด 22 ปีของรัฐบาล ภาคประชาสังคม นักวิชาการ ภาคธุรกิจ นับตั้งแต่ปี 2543 (ค.ศ. 2000) เป็นต้นมา ข้อมูลของคณะกรรมการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก (ESCAP) พบว่า ไม่มีเป้าหมาย (Goals) ใดเลยของ SDGs บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ว่าควรจะไปถึงในปี 2563 (ค.ศ. 2020) โดยมีเพียง 3 จากทั้งหมด 17 เป้าหมายเท่านั้นที่ประเทศไทยทำได้ก้าวหน้ามากที่สุด ประกอบด้วย

- เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่
- เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาล ให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน และ
- เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม ที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

และมี 5 เป้าหมาย ที่มีแนวโน้มในปัจจุบันที่ถดถอยลง หากเทียบย้อนกับตัวชี้วัดและข้อมูลในปี 2543 ที่เริ่มดำเนินการ ประกอบด้วย

- เป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร และยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน
- เป้าหมายที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ
- เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น
- เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และ
- เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

ในสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น การสัมมนาออนไลน์ครั้งนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเราไม่ได้เรียกร้องเพียงการเร่งรัดขับเคลื่อน (acceleration) ไปสู่ความยั่งยืนอีกต่อไป แต่เราเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงระดับรากฐาน (transformation) เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

| ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงระดับรากฐานสำหรับประเทศไทย

โลกกำลังเผชิญกับความเสี่ยงต่าง ๆ และมีความเป็นไปได้สูงที่จะไม่สามารถบรรลุ SDGs ได้ภายในปี 2573 (ค.ศ. 2030) นี้ได้ ดังนั้นเราจำเป็นต้องมีการวางแผนและปรับเปลี่ยนวิธีการใหม่ ข้อเสนอแนะจาก UNDP ต่อการเปลี่ยนแปลงระดับรากฐาน สำหรับประเทศไทยมีอยู่ 5 ประการ ได้แก่

ประการแรก เนื่องจากความท้าทายด้านการพัฒนานั้นมีความซับซ้อน (มีผลกระทบข้ามมิติ และข้ามพื้นที่) จึงต้องการวิธีแก้ไขปัญหามีการบูรณาการศาสตร์ความรู้แขนงต่าง ๆ เช่น การบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาราคาน้ำมัน และราคาปุ๋ยทางการเกษตร เป็นต้น

ประการที่สอง ทบทวนความเชื่อมโยงกันระหว่างมนุษย์ โลก และความมั่นคงทางระบบเศรษฐกิจ โดยต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตของมนุษย์ในหลายประเด็นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และหาความสมดุลระหว่างสามจุดนี้ เพราะทั้งมนุษย์ ระบบเศรษฐกิจ และระบบนิเวศ ต่างมีการพึ่งพาอาศัยกัน

ประการที่สาม ต้องขับเคลื่อน SDGs โดยใช้แนวทางที่ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วม (whole-of-society approach) ซึ่งต้องอาศัยความไว้วางใจกัน (trust) ในระบบสังคม โดยเฉพาะระหว่างภาครัฐ และประชาชน หรือภาคประชาสังคมเพื่อให้เกิดขึ้นได้ โดยความเชื่อใจดังกล่าวอาศัย 3 ปัจจัยที่สำคัญ ประกอบด้วย

- 1) ประสิทธิภาพของบริการสาธารณะ
- 2) ความตอบสนองและปรับตัวตามสถานการณ์ของบริการสาธารณะ
- 3) ความเป็นธรรมในการดำเนินการของรัฐ

ประการที่สี่ ต้องขับเคลื่อนโดยมีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง และต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากข้างล่างขึ้นสู่ข้างบน (bottom-up) ในการนำ SDGs ไปปฏิบัติให้เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ (SDG Localization) เช่น การให้ความสำคัญกับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ จากชุมชน เป็นต้น ซึ่งการดำเนินงานของ UNDP ในขณะนี้กำลังดำเนินการผลักดันให้หน่วยงานระดับเทศบาล และระดับจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน

ประการที่ห้า ต้องทำให้ภาคธุรกิจมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างการดำเนินธุรกิจที่ดี ความเป็นธรรมและประสบความสำเร็จ คือ สิ่งเดียวกันกับการดำเนินการที่สอดคล้องกับความยั่งยืน (Doing well by doing good approach)

| Transformation ทั้ง 3 ประเด็น ที่ควรให้ความสำคัญ สำหรับประเทศไทย

UNDP มองการเปลี่ยนแปลงจากระดับรากฐานสำหรับประเทศไทยเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ใน 3 ประเด็น ที่ควรให้ความสำคัญ ประกอบด้วย

- 1) **ระบบการผลิตอาหารตลอดห่วงโซ่คุณค่า** – เปลี่ยนแปลงให้ยั่งยืนและเป็นธรรม โดยระบบอาหารของไทยมีการผลิตจากภาคการเกษตรเป็นหลัก จึงต้องหาแนวทางเพื่อให้ระบบนี้เกิดความยั่งยืน ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจไปข้างหน้าอย่างยั่งยืน
- 2) **การเปลี่ยนผ่านพลังงาน (energy transition)** – ต้องการทางออกที่เร็วขึ้นในการปรับสัดส่วนพลังงานทดแทนให้เพิ่มขึ้น โดยไทยต้องให้ความสำคัญกับการลดการพึ่งพาการใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลและปรับเปลี่ยนไปสู่การใช้พลังงานสะอาดให้มากขึ้นในอนาคต
- 3) **กระบวนการระดมทุนเพื่อการพัฒนา** – ใช้วิธีการแบบบูรณาการมากขึ้น โดยไม่เพียงพิจารณาเรื่องภาษีแต่ไปถึงความช่วยเหลือด้านการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA) การลงทุนทางตรง (Foreign Direct Investment: FDI) และกลไกการเงินรูปแบบอื่น ๆ ซึ่ง UNDP กำลังพยายามผลักดันกรอบแนวทางการบริหารจัดการเงินทุนระดับชาติแบบบูรณาการ (National Integrated Financing Framework: NIFF) อยู่ในปัจจุบัน

หัวข้อบรรยาย “Sustainability Transformation: New framing for the SDGs implementation”

โดย Prof. Dr. Peter Messerli (Centre for Development and Environment (CDE), University of Bern, Switzerland)

Prof. Messerli ได้นำเสนอภาพถ่ายจากอวกาศหรือภาพถ่ายจากดาวเทียมที่แสดงให้เห็นแสงยามค่ำคืนของโลก ซึ่งแสงสว่างในภาพได้สะท้อนให้เห็นถึงมิติความยั่งยืนในยุคแอนโทรโปซีน (Anthropocene) ได้หลายประการ ได้แก่ ประการแรก แสงไฟสะท้อนว่ามนุษย์ได้ครอบครองพื้นที่แทบทั้งหมดของโลก ประการที่สอง ร้อยละ 85 แสงไฟเหล่านี้มาจากพลังงานฟอสซิลเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทำให้เห็นความจำเป็นในการเปลี่ยนผ่านการใช้พลังงานไปสู่การใช้พลังงานทดแทน และประการที่สาม บางพื้นที่ของโลก เช่น ทวีปแอฟริกา มีแสงสว่างน้อยกว่าภูมิภาคอื่นของโลกทั้งที่มีประชากรอาศัยอยู่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของโลก

เมื่อประมาณ 15 ปีก่อน นักวิทยาศาสตร์มีการคาดการณ์ถึงการเกิดภาวะระบาดใหญ่ระดับโลกในลักษณะเดียวกับกับโรคระบาดโควิด-19 และจะแพร่ขยายผ่านการเคลื่อนย้ายของผู้คนในโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยวิกฤติโรคระบาดที่เกิดขึ้นครั้งนี้เป็นเหมือนแว่นขยายที่ทำให้เราเห็นถึงความซับซ้อนของปัญหาในมิติความยั่งยืนของโลกที่ทุกคนได้รับผลกระทบไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ด้วยเหตุนี้โลกจำเป็นต้องลุกกลับขึ้นมาอีกครั้งให้ดีกว่าเดิม (build back better) และไม่มีแผนฟื้นคืนใดดีไปกว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เลขาธิการองค์การสหประชาชาติจึงมอบหมายภารกิจให้แก่กลุ่มนักวิทยาศาสตร์กลุ่มหนึ่งที่มี Prof. Messerli เป็นประธานร่วม โดยมีจุดมุ่งหมายในการหาคำตอบของประเด็นปัญหาความยั่งยืน ดังต่อไปนี้

- 1) เราจะสามารถพิจารณาประเด็นการพัฒนาทั้งหมดในแบบที่เป็นองค์รวมกว่านี้ได้อย่างไร
- 2) นอกจากการคาดการณ์ถึงวิกฤติในอนาคตแล้ว เราควรเสนอทางออกด้วย
- 3) เราจะพัฒนากระบวนการปรึกษาหารือระหว่างภาควิชาการและภาคนโยบายในการขับเคลื่อน SDGs อย่างไร

เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาความไม่ยั่งยืนด้านต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้น นักวิทยาศาสตร์ได้หาคำตอบจากการศึกษาวิจัยความเชื่อมโยงของระบบทั้งในระดับเป้าหมาย (Goals) และเป้าหมายย่อย (Targets) ต่าง ๆ พบว่าโลกของเราต้องมีการปรับตัวให้สูงขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากการดำเนินแผนงานเพื่อบรรลุ SDGs ในภาพรวมของโลกยิ่งล่าช้ามาก ถึงแม้จะมีความก้าวหน้าในบางเป้าหมายและบางเป้าหมายย่อยของบางประเทศอยู่ในเกณฑ์ที่ดีแต่ยังมีอีกหลายเป้าหมายที่มีแนวโน้มถดถอยลง โดยการทำงานที่มีประสิทธิภาพต้องมีการพัฒนาการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิทยาศาสตร์ ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และผู้เชี่ยวชาญศาสตร์อื่นนอกเหนือจากวิทยาศาสตร์ เนื่องจากการทำงานร่วมกันเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันให้เกิดการบรรลุ SDGs ที่มีเชื่อมโยงในหลายมิติ

นักวิทยาศาสตร์ต้องมีการแลกเปลี่ยนผลการวิจัย แบ่งปันข้อมูล เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้นำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์และกำหนดนโยบายด้านความยั่งยืน

ด้วยโจทย์จากประเด็นข้างต้นจึงเป็นที่มาของการจัดทำรายงาน Global Sustainable Development Report 2019 ที่มีสาระสำคัญ 3 ส่วนหลัก ประกอบด้วย

ส่วนแรก สถานการณ์ด้านความยั่งยืนของโลกจากการดำเนินงานตามที่เคยทำมา(Business As Usual – BAU) พบว่า มีการดำเนินงานที่เป็นไปตามแผนเพียงบางเป้าหมายย่อยเท่านั้น อาทิ SDG 3.1 ลดอัตราการตายของมารดาทั่วโลก และ SDG 3.2 ยุติการตายที่ป้องกันได้ของทารกแรกเกิดและเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ในขณะที่เดียวกัน ก็มีหลายเป้าหมายที่เกิดความถดถอย โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องความเหลื่อมล้ำ วิกฤติทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะประเด็นเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (และในรายงานพูดถึงการจัดการของเสีย) ซึ่งต้องการการขับเคลื่อนอย่างเร่งด่วนเพื่อให้บรรลุ SDGs

ส่วนที่สอง การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายและเป้าหมายย่อย ซึ่งจากการวิเคราะห์ของกลุ่มนักวิทยาศาสตร์ พบว่าทั้งเป้าหมายและเป้าหมายย่อยมีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างกว้างขวาง แม้ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์ในลักษณะสนับสนุนกันหรือได้ประโยชน์ร่วมกัน (synergies) แต่ก็มีบางเป้าหมายและเป้าหมายย่อยที่มีความสัมพันธ์แบบขัดแย้งกันด้วย (trade-off) อาทิ การผลิตอาหาร (SDG 2) มีประโยชน์ร่วมและสนับสนุนการสร้างงาน (SDG 8) การลดความยากจน (SDG 1) และการมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (SDG 3) แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากยิ่งขึ้น (SDG 13) และใช้พื้นที่ดินเพิ่มขึ้นและกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ (SDG 15)

การพยายามแก้ไขปัญหาคความยั่งยืนใน SDGs เพียงเป้าหมายย่อยเดียวจะสร้างผลกระทบข้างเคียงจำนวนมากต่อเป้าหมาย/เป้าหมายย่อยอื่น เราจึงต้องใช้แนวทางเชิงระบบเพื่อส่งเสริมประโยชน์ร่วมระหว่าง SDGs แต่ละเป้าหมาย เพื่อสร้างให้เกิดผลกระทบต่อ SDGs ในแบบเท่าที่ควร ยกตัวอย่างเช่น การผลักดันเกษตรกรรมยั่งยืน (SDG 2.4) จะส่งผลต่อการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ (SDG 15.1) และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (SDG 13.1) เป็นต้น ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพและสภาพภูมิอากาศที่ไม่รุนแรงส่งผลดีต่อการทำเกษตรกรรม วนเป็นวงจรสะท้อนกลับเชิงบวก (positive feedback loop) กลับกันในทางตรงข้าม รูปแบบเกษตรกรรมที่ไม่ยั่งยืนจะส่งผลต่อการทำลายความหลากหลายทางชีวภาพและการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนั้น หากเราต้องการจะเร่งการบรรลุ SDGs เราจำเป็นต้องดำเนินการให้เกิดวงจรสะท้อนกลับเชิงบวกเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นแบบเท่าที่ควร

ส่วนที่สาม จากปฏิสัมพันธ์เชิงระบบของ SDGs ที่ได้กล่าวมาข้างต้น กล่าวได้ว่าในการดำเนินแผนงานเพื่อไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนไม่สามารถที่จะทำได้ด้วยการมุ่งพัฒนาไปที่เป้าหมายเดียว จะต้องจัดการกับระบบที่เกี่ยวข้องที่เป็น

บ่อเกิดของความไม่ยั่งยืน ให้ความสำคัญกับผลกระทบทางบวกและทางลบที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ จากการวิเคราะห์ของกลุ่มนักวิทยาศาสตร์ จึงมาสู่การกำหนดจุดเข้ากระทำเชิงระบบ (systematic entry points) ที่มองการขับเคลื่อนเป็น 6 มิติ และ 4 จุดคานงัด (levers) ซึ่งพบว่าในจุดเข้ากระทำเชิงระบบทั้งหก ระบบสากลที่สำคัญ 4 ระบบ ที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงในระดับฐานราก ประกอบด้วย

1. เศรษฐกิจที่ยั่งยืนและเป็นธรรม (Sustainable and Just Economies)
2. การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของภาคพลังงานในขณะที่ยังเข้าถึงพลังงานได้ถ้วนหน้า (Energy Decarbonization with Universal Access)
3. ระบบอาหารและรูปแบบของโภชนาการ (Food Systems and Nutrition Patterns)
4. การพัฒนาเมืองและพื้นที่กึ่งเมือง (Urban and Peri-urban Development)

โดยทั้งนี้ 4 ระบบนี้เป็นระบบพื้นฐานเริ่มต้นที่จากการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายและเป้าหมายย่อย สร้างผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบที่เป็นตัวตัดสินอนาคตของการบรรลุการขับเคลื่อน SDGs ตัวอย่างเช่น ระบบเศรษฐกิจที่ยั่งยืนมีความเชื่อมโยงเชิงบวกกับระบบการผลิตอาหาร ส่งผลให้มี ปริมาณอาหารเพียงพอต่อความต้องการของประชากรโลก เมื่อมีการพัฒนาเศรษฐกิจย่อมส่งผลต่อการพัฒนาเมืองและพื้นที่กึ่งเมือง ในขณะเดียวกันการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเพิ่มการผลิตอาหารย่อมส่งผลกระทบต่อ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเข้าสู่ชั้นบรรยากาศ เป็นต้น ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

เราจึงจำเป็นต้องทบทวนและให้คำนิยามใหม่กับคำว่าความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ (human wellbeing) และ ประเภทของศักยภาพของมนุษย์ (human capabilities) ที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้น แต่ก็ยังคงต้องปกป้อง ทรัพยากรร่วมสิ่งแวดล้อมระดับโลก จึงเป็นที่มาของอีก 2 ระบบที่เพิ่มเข้ามา ดังนี้

5. ความเป็นอยู่ที่ดีและศักยภาพของมนุษย์ (Human Well-being and Capabilities)
6. ทรัพยากรร่วมทางสิ่งแวดล้อมระดับโลก (Global Environmental Commons)

ข้อมูลเชิงลึกจากการศึกษาพบว่าในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากจากกระแสของการ แลกเปลี่ยนข้อมูล กระแสของการขนส่งหลายรูปแบบหรือแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศ กระแสของเงินทุนใน การดำเนินกิจกรรม กระแสของการเคลื่อนตัวและย้ายถิ่นฐานของประชากรโลก สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าโลกทั้งใน ปัจจุบันและในอนาคตผูกเชื่อมโยงกันในทุกมิติ ดังนั้นในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องคำนึงถึงความเชื่อมโยง ในทุกด้าน ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยี การลงทุน และความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชา สังคม จะต้องมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกลยุทธ์หรือแผนนโยบายระดับประเทศ อย่างไรก็ตาม แม้ แนวทางดังกล่าวจะเป็นโอกาสที่ดีในการพัฒนาไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน แต่ก็ยังมีความเสี่ยงในหลายประการที่ต้องมี การวางแผนที่ดีและต้องมีความเข้าใจในการทำงานของระบบ จากหลักการนี้ เมื่อย้อนกลับไปถึงระบบทั้ง 6 ที่ กล่าวมา ระบบเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงได้ก็ต่อเมื่อเราเข้าใจและทำงานกับจุดคานงัดและทำความเข้าใจกับการ

เปลี่ยนแปลงระบบจากระดับรากฐาน (system transformation) โดยจากการศึกษาพบว่า จุดคานงัดที่เหมาะสมทั้ง 4 จุดประกอบด้วย

- คานงัดที่ 1 ระบบบริหารจัดการ (Governance)
- คานงัดที่ 2 เศรษฐกิจและการเงิน (Economy and Finance)
- คานงัดที่ 3 การปฏิบัติการระดับบุคคลและชุมชน (Individual and Collective Action)
- คานงัดที่ 4 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology)

แต่ละคานงัดเป็นเครื่องมือเพื่อการบรรลุเป้าหมายบางประการ ไม่ใช่จุดจบในตัวเอง เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจไม่ใช่เพื่อเศรษฐกิจเท่านั้น แต่เป็นไปเพื่อให้แน่ใจว่าจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระดับรากฐาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือ ไม่มีกระสุนเงินหรือยาสารพันโรคที่แก้ไขทุกปัญหาทุกอย่างในทุกที่ได้ เราต้องอาศัยแนวทางใหม่ ๆ และนวัตกรรมในการจับคู่และผสมผสานจุดคานงัดรูปแบบต่าง ๆ เพื่อออกแบบหาทางแก้ไขปัญหา เช่น การพิจารณาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการระดับบุคคล หรือระบบบริหารจัดการที่กำกับระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น

สาเหตุที่ต้องการการจับคู่และผสมผสานจุดคานงัดเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ ให้เหมาะกับบริบท เป็นเพราะสถานการณ์การพัฒนาที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ บางประเทศมีระดับของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่สูง แต่ได้ทำลายสิ่งแวดล้อมไปมากแล้ว ในขณะที่บางประเทศมีระดับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำ แต่ก็ยังไม่ได้ทำลายสิ่งแวดล้อมไปมากนัก แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจก่อนแล้วเก็บกวาดผลกระทบที่หลังดังที่เคยทำมาจึงไม่ใช่ทางออกที่เป็นไปได้อีกต่อไป ดังนั้นหากเป้าหมายปลายทางคือการเปลี่ยนแปลงระบบสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในระดับรากฐานและมุ่งสู่สถานะที่สามารถมีระดับการพัฒนาทางสังคมเศรษฐกิจสูง โดยไม่สร้างปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม แต่ละประเทศย่อมมีเส้นทางของการเปลี่ยนแปลง (pathway to transformation) และประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ และบริบทอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน อาทิ การเปลี่ยนแปลงระบบอาหารในประเทศไทยและสวีเดนก็มีความแตกต่างกัน ทั้งห่วงโซ่คุณค่าสำหรับสินค้าแต่ละประเภทก็มีความแตกต่างกัน ดังนั้น โจทย์ที่จำเป็นต้องขบคิดสำหรับการแก้ไขปัญหาลำดับความสำคัญก็แตกต่างกัน

จากตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงระบบอาหาร สามารถเสนอวิธีการทำงานกับจุดคานงัดต่าง ๆ ได้ ดังนี้

- 1) ต้องพิจารณาห่วงโซ่คุณค่าของระบบอาหารตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำให้เห็นขั้นตอนที่ชัดเจน
- 2) สืบค้นความรู้ที่มีอยู่ในแต่ละจุดคานงัดที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน สำหรับแต่ละขั้นตอนของห่วงโซ่คุณค่า
- 3) พุดคุยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับแต่ละขั้นตอนในห่วงโซ่คุณค่า
- 4) สร้างแนวร่วมเพื่อการเปลี่ยนแปลงระดับรากฐาน

ระบบทั้ง 6 ธีมนั้นมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในขอบเขตของประเทศหนึ่ง ๆ แต่เชื่อมโยงกันข้ามพื้นที่ ประเด็นระบบอาหารจึงเป็นตัวอย่างที่ดีของระบบที่ส่งผลกระทบกันข้ามขอบเขตประเทศ เพราะห่วงโซ่คุณค่าของอาหารหลายชนิดต้องอาศัยวัตถุดิบจากประเทศอื่น หรือต้องมีการนำเข้าตัวอาหารนั้นมาจากประเทศอื่นผ่านกลไกการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น การจัดการกับระบบทั้ง 6 ธีมนั้นต้องอาศัยความเป็นผู้นำของทั้งภาครัฐและองค์กรระหว่างประเทศในการนิยามเจตจำนงของการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบและติดตามให้ทุกการเปลี่ยนแปลงไปตามที่ตั้งใจอย่างยุติธรรมจนกระทั่งการเปลี่ยนแปลงระดับฐานรากบรรลุได้

| เส้นทางที่จะนำเราไปสู่การบรรลุ SDGs ในระดับโลก

ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญวิกฤติที่สำคัญ 3 ประการ คือวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม (environmental crises) ความเหลื่อมล้ำ (inequality) และระบบที่ทำงานผิดพลาด (dysfunctional system) อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งจะทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาไม่รู้จบดังที่เคยเป็นมา เช่น การแก้ไขวิกฤติสิ่งแวดล้อมอาจส่งผลกระทบต่อคนบางกลุ่มไม่เท่ากันและนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำ หรือการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมเพียงเรื่องเดียวอาจทำได้ยากหรือทำไม่ได้เลยหากไม่เปลี่ยนแปลงระบบที่ไม่ทำงานก่อน หรือความพยายามในการเปลี่ยนแปลงระบบอาจส่งผลกระทบต่อผู้คนแตกต่างกันและนำมาซึ่งความเหลื่อมล้ำก็ได้

ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาวิกฤติต่าง ๆ ของโลกเพื่อบรรลุสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การทำให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพดี สังคมไม่เหลื่อมล้ำ และระบบต่าง ๆ ทำงานได้อย่างดี เราจึงต้องพิจารณาวิกฤติทั้ง 3 ประการไปพร้อม ๆ กัน หรืออย่างน้อยไปเป็นคู่ ดังนี้

1. ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อม (Environment justice) – ต้องมีการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อม หรือแก้ไขวิกฤติสิ่งแวดล้อม บนหลักของความจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อด้านความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมด้วย
2. แก้ไขระบบ ไม่ใช่แก้ไขสิ่งแวดล้อม (System change, not environmental change) – หากระบบยังเป็นเช่นเดิม จะนำมาซึ่งวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อมอยู่เช่นเดิม ดังนั้น การแก้ไขวิกฤติสิ่งแวดล้อม ต้องแก้ไขที่ระบบที่เป็นที่มาของวิกฤตินั้น
3. ระบบการเปลี่ยนแปลงระดับรากฐานที่เป็นธรรม (Just system transformation) – การเปลี่ยนแปลงระบบย่อมส่งผลกระทบต่อคนกลุ่มต่าง ๆ ไม่เท่ากัน จำเป็นต้องทำให้แน่ใจว่าการเปลี่ยนแปลงระบบมีความเป็นธรรม

| ช่วง ถาม – ตอบ

1. จากแนวคิด Transformation ทั้ง 6 ธีมในรายงาน Global Sustainable Development Report 2019 คุณคิดว่าจุดเข้ากระทํา (entry points) ที่ได้ทำการนำเสนอเหมาะสมกับสังคมในทุกประเทศ

หรือไม่ หรือจะต้องมีบางจุดที่ต้องมีความแตกต่างกัน และจะต้องมีแนวทางอย่างไรในการหาจุดเข้า
กระทำเริ่มต้นที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย?

จุดเข้ากระทำที่ได้ทำการนำเสนอใน Global Sustainable Development Report 2019 เป็นระบบความ
เชื่อมโยงที่เลือกมาจากการศึกษาความเชื่อมโยงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จากมุมมองที่นักวิจัยมี
ความเห็น ว่า จุดเข้ากระทำที่เป็นจุดเริ่มต้นในการนำเสนอแนวคิดดังกล่าวนี้มีความเป็นไปได้ในทุก
ประเทศ เพราะเบื้องหลังของจุดเข้ากระทำคือประเด็นที่ทั่วโลกกำลังกล่าวถึง เช่น ปัญหาความไม่ยั่งยืนด้าน
พลังงาน ปัญหาความไม่ยั่งยืนของระบบอาหารทั้งในขั้นตอนการผลิตและบริโภค เป็นต้น ประเด็นเหล่านี้คือเรื่อง
ที่โลกไม่สามารถเพิกเฉยได้

อย่างไรก็ตาม จุดเข้ากระทำที่ได้เสนอเป็นเพียงจุดเริ่มต้น ไม่ใช่ข้อบังคับหรือแนวทางตายตัว โดยหากต้องการหา
จุดตั้งต้นของจุดเข้ากระทำที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทยหรือบริบทของประเทศใดประเทศหนึ่ง จุดแรกเริ่มที่
ต้องให้ความสำคัญคือ การคิดอย่างเป็นระบบ ต้องมีวิธีคิดที่ถูกต้องในการเชื่อมโยงของแต่ละเป้าหมายทั้งเชิงบวก
และเชิงลบ ดูอุปสรรคหรือข้อจำกัดที่เกิดขึ้นกับประเทศในด้านต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนความร่วมมือ และต้องคำนึง
ว่าระบบส่งผลต่อการเร่งหรือกระตุ้นในทางบวกไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อต้องการพัฒนา
ระบบความยั่งยืนของอาหารในประเทศไทย จะต้องเจอคำถามหรือความเชื่อมโยงทางด้านพลังงานและเศรษฐกิจ
 เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความท้าทายและเงื่อนไขที่กว้างมากที่เราต้องให้ความสำคัญ

สุดท้ายต้องมีความเข้าใจว่าการเริ่มต้นของจุดเข้ากระทำส่วนใดคือแนวทางและส่วนใดคือจุดสิ้นสุดยกตัวอย่างเช่น
งานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์แบบจำลองการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเมื่อผลงานวิจัย
ออกมาตอบวัตถุประสงค์แล้วงานวิจัยก็ไม่ได้ถูกนำมาใช้ต่อหรือไม่ได้นำมาใช้แก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้นเรา
จำเป็นต้องหาแนวทางในการผสานวิทยาศาสตร์กับสังคมศาสตร์ อาจจะเป็นการให้ทุนนักสังคมศาสตร์หรือนัก
จิตวิทยา และปรับเปลี่ยนวิธีคิดของนักวิทยาศาสตร์เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมของทุกศาสตร์ในการต่อสู้กับ
ความท้าทายที่เกิดขึ้นกับสังคมโลกและปัญหามากมายที่จะทำให้โลกไม่บรรลุ SDGs เป็นต้น

2. ระบบพหุภาคี เช่น กระบวนการของสหประชาชาติและความร่วมมือในระดับโลกมีบทบาทเป็นอย่างมาก
คุณคิดว่าจะมีแนวทางใดในการเปลี่ยนแปลงระบบพหุภาคี ให้เกิดการสนับสนุนที่จะนำไปสู่การ
เปลี่ยนแปลงระบบการพัฒนาที่ยั่งยืน?

ปัจจุบันที่วิจัยได้ทราบถึงปัญหาในระบบพหุภาคี เช่น ในองค์การสหประชาชาติยังมีการดำเนินการบางอย่างที่มี
ความท้าทายและมีอุปสรรค เป็นต้น โดยหลังจากที่ส่งรายงาน Global Sustainable Development Report
2019 ทีมวิจัยได้ติดตามผลลัพธ์อย่างใกล้ชิดว่ามีปัญหาหรือแนวโน้มไปในทางใดบ้าง ซึ่งพบว่าสถานการณ์ความ

ร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ในหลายภูมิภาคมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในหลายระดับเพื่อหาจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนระบบให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ทางที่มวิจัยได้พูดคุยกับ องค์กร องค์กร และหน่วยงานระหว่างประเทศในหลายภูมิภาค รวมถึงบริษัทเอกชนที่มีความต้องการพัฒนาความยั่งยืนระหว่างประเทศ พบว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาแนวโน้มในการสนับสนุนการทำงานร่วมกันพัฒนาดีขึ้นกว่าในอดีตมาก ในหลายประเทศให้ความสำคัญกับการทำในระบบพหุภาคี มีการคิดจัดการอย่างเป็นระบบและเป็นแนวทางที่เร่งรัดไปสู่จุดเริ่มต้นของความยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีความขัดแย้งเกิดขึ้นบ้างเล็กน้อย เช่น การแลกเปลี่ยนด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมยังมีบางประเด็นที่เมื่อนำมาทำงานร่วมกันในระบบพหุภาคีก็เกิดความคิดเห็นไม่ตรงกัน เป็นต้น

ดังนั้นในการทำงานระดับพหุภาคีเพื่อการเปลี่ยนแปลงระบบ ต้องมีการสะท้อนบทบาทให้เห็นภาพชัดเจนว่าในแต่ละประเทศมีการทำงานร่วมกันและการแลกเปลี่ยนอะไรบ้างในยุคโลกาภิวัตน์ รวมถึงการทำงานที่ต้องให้ประชากรในแต่ละประเทศเข้าใจระบบพหุภาคีและการทำงานในระดับต่างๆ องค์กรระหว่างประเทศเช่น องค์กรสหประชาชาติต้องเป็นผู้นำในการผลักดันให้เกิดการทำงานร่วมกันของทุกภูมิภาค มีการสนับสนุนจุดคนจัดเพื่อนำมาใช้ให้ความร่วมมือในทุกภาคส่วน เป็นต้น สุดท้ายการทำงานในระดับพหุภาคีตัวแทนของผู้มีอำนาจในการกำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางหรือวิธีการต้องคำนึงถึงการเกิดความร่วมมือกันระหว่างประเทศที่อยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมและมีความยุติธรรมกับทุกฝ่าย

3. ทำอย่างไรเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมถึงจะสามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง? เช่น ในระบบของอาหาร เป็นต้น เพราะสิ่งเหล่านี้คือจุดประสงค์ที่ประเทศไทยให้ความสำคัญและกำลังพยายามปฏิบัติภายใต้บริบทของทรัพยากรหลายด้านที่เรา มี

ในปัจจุบันเรามีความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นอย่างมาก มีการพัฒนาหลายด้านอย่างก้าวกระโดด แต่ในบางครั้งวิทยาศาสตร์ก็มีความขัดแย้งในตัวเอง และนักวิทยาศาสตร์ก็พยายามแก้ปัญหาและหาทางออกสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ โดยนักวิทยาศาสตร์มีการประเมินแนวทางแก้ปัญหาไว้ 2 ประการ คือ

ประการแรก คือการคิดเชิงระบบต้องความเข้าใจการเชื่อมโยงกันในมิติต่างๆ อาทิ การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจกับการเกิดปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม นักวิทยาศาสตร์ต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจะได้นำผลลัพธ์ที่ได้มาใช้มากกว่าแค่การนำมาอธิบายปัญหา แต่วิทยาศาสตร์ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ปัญหาความไม่ยั่งยืนด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วย

ประการที่สอง นักวิทยาศาสตร์เองยังคงต้องใช้องค์ความรู้ของวิทยาศาสตร์ที่มีความซับซ้อนในการศึกษาทางด้านต่าง ๆ แต่ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการคิดหรือแนวทางในการทำงาน มีการทำงานร่วมกับศาสตร์แขนงอื่น เช่น

สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เป็นต้น รวมถึงการที่นักวิทยาศาสตร์ต้องร่วมกันทำงานกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อขับเคลื่อนความซับซ้อนของ SDGs ให้บรรลุเป้าหมาย และใช้งานได้จริงใน บริบทของสังคมโลก

สรุปสุดท้าย การเปลี่ยนแปลงมุมมอง แนวคิด และวิธีการของนักวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญมาก ดังนั้นเราจำเป็นต้องหาวิธีการใดวิธีการหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพราะ “ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดที่ไม่ใช้ วิทยาศาสตร์ แต่ไม่มีวิทยาศาสตร์ใดที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง”

4. คุณมีมุมมองในเรื่องของการเกิดการเปลี่ยนแปลงภาคธุรกิจอย่างไร และมีแรงจูงใจในด้านใดบ้างที่ส่งผล ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง?

ภาคธุรกิจ เป็นพื้นฐานส่วนสำคัญและเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เราจำเป็นต้องมีการ เปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา นี่เป็นจุดเริ่มต้นของความท้าทายที่สำคัญ โดย ประเด็นที่เป็นปัญหาในเรื่องการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจคือการตกลงผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งทางด้านต้นทุน รายรับ และผลกำไร ภาคธุรกิจในหลายไปประเทศมุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์ระยะสั้นที่ไม่มีความยั่งยืน แต่ใน ขณะเดียวกันองค์กรสหประชาชาติให้ความสำคัญถึงระบบเศรษฐกิจที่มีผลประโยชน์ระยะยาวที่ต้องคำนึง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นจำเป็นต้องมีตัวกลางในการเจรจาเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมอย่างเป็นระบบ ภาควิทยาศาสตร์ต้อง เป็นผู้ให้การให้ความรู้ความเข้าใจและอธิบายเรื่องเหล่านี้ วิธีการนี้จะเป็นตัวช่วยในการแก้ปัญหาความเห็นที่ไม่ ตรงกันของระบบ นอกจากนี้ทุกภาคส่วนต้องมีการตกลงวัตถุประสงค์ นโยบาย และวิสัยทัศน์ร่วมกัน ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมต้องมีการจัดประชุมเพื่อหารือเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับรากฐานของ SDGs สิ่งสำคัญสุดท้ายคือต้องมีการหาภาคธุรกิจที่พร้อมทำงานสนับสนุนนโยบายและแผนงานด้านความยั่งยืน รวมถึงการสร้างโมเดลและนำนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้เป็นตัวเร่งการขับเคลื่อน SDGs เพื่อนำไปสู่การบรรลุ เป้าหมายในอนาคต

หัวข้อบรรยาย “Implementing the Six Transformations in the last Decade of Action”

โดย Prof. Dr. Jeffrey Sachs (Director of Sustainable Development Solutions Network, Earth Institute, Columbia University, USA)

ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน องค์การสหประชาชาติมีความคาดหวังว่าระบบของการพัฒนาที่ยั่งยืนและการร่วมมือกันของเครือข่ายทั่วโลกจะสามารถแก้ไขปัญหาความไม่ยั่งยืนของในแต่ละประเทศได้ ประเด็นสำคัญที่เป็นความท้าทายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนคือการเปลี่ยนแปลงทางด้านระบบสังคม และการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ โดยการทำที่จะให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้นทั่วโลกต้องใช้เศรษฐกิจเป็นตัวนำในการขับเคลื่อนและต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทางเศรษฐกิจเพื่อให้เหมาะสมกับแผนงานด้านความยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจที่มีความต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชากรมีรายได้ที่สูงเพียงพอต่อค่าครองชีพของประเทศ และระบบทางสังคมที่มีความเป็นธรรม ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาทั้ง 2 ระบบต้องคำนึงถึงความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อมและภัยคุกคามทางด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกที่เป็นประเด็นสำคัญที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันและมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในอนาคต ดังนั้น การตัดบุกรุกพื้นที่ป่า การทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ และการก่อกมลพิษส่งผลกระทบต่อระดับรุนแรงกับทรัพยากรอากาศ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรมหาสมุทร และทรัพยากรบนบกทั่วโลก โดย 3 วิกฤติทางด้านสิ่งแวดล้อมที่กำลังเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันในปัจจุบันและทั่วโลกต้องให้ความสำคัญ ประกอบด้วย

- 1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 2) การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ
- 3) การก่อกมลพิษ

การดำเนินการของระบบเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน มุ่งเน้นวิธีการทางเศรษฐศาสตร์ที่ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ในหลายวิธีการไม่ได้คำนึงถึงความไม่เท่าเทียมที่มากขึ้นในสังคม และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น สามารถสรุปภาพรวมของระบบเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันได้ว่า การบรรลุการเติบโตเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวไม่ได้หมายถึงการเกิดความเท่าเทียม ความยุติธรรมในสังคม และความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม ในช่วงประมาณ 3 ปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจโลกพบเจอผลกระทบจากวิกฤติโควิด-19 สงครามระหว่างรัสเซียและยูเครน และผลกระทบจากการคว่ำบาตรของสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของโลก และความล่าช้าไปจนถึงหยุดชะงักในการดำเนินแผนงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ปัจจุบัน โลกมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถบรรลุความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ บรรลุความยุติธรรมในสังคม และบรรลุความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อมได้ ทางด้านความร่วมมือกันในระดับโลกและระหว่างประเทศพบว่า ในปัจจุบัน

ยังคงค่อนข้างมีความขัดแย้งกันอยู่ในหลายประเด็น ส่งผลให้ภาพรวมทั่วโลกยังมีการทำงานร่วมกันอยู่ในระดับที่ยังไม่ดีมากพอ โดยเฉพาะจีน ที่หลายการพัฒนาในประเทศนั้นค่อนข้างส่งผลกระทบต่ออย่างหนักกับระบบของสิ่งแวดล้อมโลก

องค์การสหประชาชาติมีกรอบในการทำงานที่เป็นสากลอยู่ 2 กรอบหลัก ประกอบด้วย

- 1) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)
- 2) ความตกลงปารีส (Paris Agreement)

กรอบการทำงานทั้ง 2 กรอบนี้มีความเชื่อมโยงกันแต่แตกต่างกันในทางปฏิบัติ รวมถึงวิธีการในการใช้ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศด้วยการทูต ดังนั้นในการดำเนินงานของกรอบการทำงานทั้งหมดที่กล่าวมาจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีระบบการทำงานที่ชัดเจน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มีการทำงานเชิงระบบที่มีความซับซ้อนเพราะมีเป้าหมายและเป้าหมายย่อยจำนวนมาก รวมถึงมีความเชื่อมโยงของเป้าหมายและเป้าหมายย่อยในหลายเรื่อง เช่นกันกับความตกลงปารีส (Paris Agreement) ที่มีความซับซ้อนของวิธีการดำเนินงานเช่นกัน เพราะต้องวางแผนการทำงานให้ครอบคลุมถึง 3 ประเด็นใหญ่ทางด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ อันประกอบด้วย

- 1) การหยุดปล่อยก๊าซเรือนกระจกเข้าสู่ชั้นบรรยากาศโลก
- 2) การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง
- 3) การตอบสนองต่อการเตรียมตัวรับมือภัยพิบัติที่มีแนวโน้มเกิดขึ้นมากขึ้นในอนาคต

ปัจจุบันโลกประสบปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมในหลายประเด็น อาทิ การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชายฝั่งในหลายประเทศ และรวมถึงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะกับประเทศที่เป็นหมู่เกาะเป็นต้น สำหรับประเทศไทยปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นคือ น้ำท่วม ภัยแล้ง และคลื่นความร้อน ที่ทุกภาคส่วนในประเทศต้องเร่งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา

จากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีความซับซ้อน ต้องอาศัยการทำงานในหลายภาคส่วนเพื่อลดผลกระทบจากปัญหาซึ่งนำมาพาไปสู่ความไม่ยั่งยืนของโลก จึงเป็นที่มาของการเสนอแนวคิด Transformation ทั้ง 6 มิติ ใน Six Transformation to Achieve the Sustainable Development Goals เพื่อเป็นแนวทางใหม่ที่จะใช้ในการแก้ปัญหาและเร่งแผนงานการพัฒนาที่ยั่งยืนไปสู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก

| แนวคิดของ Transformation ทั้ง 6 มิติ ใน Six Transformation to Achieve the Sustainable Development Goals

Transformations 6 มิติใน Six Transformation to Achieve the Sustainable Development Goals เป็นแนวทางและวิธีการในการสร้างระบบความเชื่อมโยงของแต่ละเป้าหมายและเป้าหมายย่อย เพื่อลดความซับซ้อน

ของการมอง SDGs แบบ 17 เป้าหมายตามแนวทางเดิม รวมถึงเป็นลดความซับซ้อนเชิงระบบ ส่วนสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินการตาม Transformations 6 มิติ ต้องใช้การลงทุนทางด้านเศรษฐกิจ ต้องมีการลงทุนในระยะต่าง ๆ เพื่อให้แนวคิดทั้ง 6 มิติ สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย Transformations 6 มิติ ประกอบด้วย

1) การศึกษา เพศสภาพ และความเหลื่อมล้ำ (Education, Gender and Inequality)

การพัฒนาด้านการศึกษาและทักษะที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบันและในอนาคต สำหรับในบริบทประเทศไทย การลงทุนทางการศึกษาคควรเป็นความสำคัญในลำดับต้น ๆ ในการวางแผนงานไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ไทยเป็นประเทศรายได้ปานกลางที่มีองค์ประกอบที่พร้อมกับการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง แต่ในการที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้ ไทยต้องเน้นการลงทุนไปที่การสร้างการศึกษาที่มีคุณภาพ มีการส่งเสริมเงินทุนด้านงานวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยีในระดับอุดมศึกษา ปัจจัยที่สำคัญเพื่อสร้างทรัพยากรด้านการศึกษาคุณภาพสูงในไทย คือ การศึกษาต้องเข้าถึงประชาชนภายในประเทศ การศึกษาขั้นต่ำของเยาวชนต้องอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีสัดส่วนของจำนวนประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มากพอ นอกจากนี้ ต้องนำวิธีการทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้สนับสนุนแผนงานด้านการศึกษาในทุกมิติ

2) สุขภาพ ความเป็นอยู่ที่ดี และประชากร (Health, Well-being and Demography)

วิกฤติการแพร่ระบาดของโควิด-19 สะท้อนความสำคัญของระบบสุขภาพที่มีคุณภาพ ไทยยังมีระบบสุขภาพที่เข้าขั้นวิกฤติ รวมถึงประชากรของประเทศก็มีสุขภาพแข็งแรงและมีค่าเฉลี่ยอายุที่ยืนยาว ประเทศไทยวางแผนงานเพื่อรับมือและการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับหลายประเทศในโลก อย่างไรก็ตาม การพัฒนาระบบสาธารณสุขเป็นสิ่งสำคัญสำหรับประเทศไทยและทุกประเทศในโลก

3) การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน (Energy Decarbonization and Sustainable Industry)

สิ่งสำคัญที่โลกเราจะต้องให้ความสำคัญคือการเปลี่ยนรูปแบบของการใช้พลังงานจากพลังงานเชื้อเพลิงฟอสซิลสู่การใช้พลังงานหมุนเวียนเพื่อลดปัญหาของการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เข้าสู่ชั้นบรรยากาศโลก และนอกจากนี้ระบบเศรษฐกิจต้องมุ่งเน้นที่เศรษฐกิจที่ปลดปล่อยมลพิษในปริมาณต่ำ

ไทยเป็นประเทศที่ใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลเป็นหลัก และยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงแผนงานในด้านการจัดการพลังงานที่ชัดเจน สิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นในประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียน คือ การลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์จากภาคเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระดับภูมิภาคอาเซียน เพราะการดำเนินงานเพียงประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ดังนั้นต้องมีการทำข้อตกลงเกี่ยวกับการทำกิจกรรมของภาคเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อให้เกิดแนว

ทางการพัฒนากิจกรรมของภาคเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมในแต่ละประเทศที่ลดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โลกในปัจจุบันต้องให้ความสำคัญที่การเปลี่ยนมาใช้พลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ พลังงานจากมหาสมุทร รวมถึงพลังงานชีวภาพ และพลังงานชีวมวล เป็นต้น ทั่วโลกต้องมีข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความชัดเจนเพื่อให้เกิดแนวทางในการป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นไปที่การลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์เข้าสู่ชั้นบรรยากาศ ทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงได้หากทุกภูมิภาคของโลกมีข้อตกลงความร่วมมือและการวางแผนเพื่อทำงานร่วมกัน

4) ระบบอาหาร ที่ดิน น้ำ และมหาสมุทรที่ยั่งยืน (Sustainable Food, Land, Water, and Ocean)

การทำเกษตรที่ยั่งยืนและการใช้ที่ดินเป็นอีกหนึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ต้องมีการดำเนินแผนงานให้เกิดความยั่งยืน ไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียนประสบปัญหาภัยกับการทำลายพื้นที่ป่าไม้ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องหาทางออกในการรักษาสภาพความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าไม้ แม้ในทางปฏิบัตินั้นมีความเสี่ยงและความท้าทายในหลายด้าน

ประเทศกลุ่มอาเซียนมีสถิติการตัดไม้ในปริมาณมหาศาลเพื่อส่งออกผลิตภัณฑ์ไม้ไปยังประเทศจีน นอกจากนี้ยังมีวิกฤติที่เกิดขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำโขง และรวมถึงลุ่มน้ำอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียน ดังนั้นเพื่อให้เกิดแนวทางในการแก้ปัญหาต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบของการใช้ประโยชน์พื้นที่ลุ่มน้ำจากทุกประเทศที่ใช้ประโยชน์ มีการกำหนดข้อตกลงและแผนความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำ นอกจากนี้ต้องรวมถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่

5) เมืองและชุมชนยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities)

การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนมีความท้าทายเป็นอย่างมากในบริบทของประเทศไทย เพราะหลายพื้นที่มีแนวโน้มการขยายตัวของความเป็นเมือง (urbanization) อย่างรวดเร็ว ในพื้นที่กรุงเทพมหานครต้องมีการจัดการสภาพแวดล้อมให้เมืองมีความน่าอยู่ ลดความแออัด มีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพประชาชน และต้องมีการปรับพื้นที่เมืองให้เหมาะสมหรือปรับตัวกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความรุนแรงขึ้นต่อเนื่อง ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ ยังต้องมีการวางแผนการรับมือการเกิดอุทกภัย และความเสี่ยงอื่น ๆ โดยที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ต้องใช้วิธีการหรือแนวทางในการปรับเปลี่ยนการออกแบบด้านสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ในเขตเมือง

6) การปฏิวัติเชิงดิจิทัลสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Digital Revolution for Sustainable Development)

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในยุคดิจิทัล ยกตัวอย่างเช่น ระบบสัญญาณโทรศัพท์ หุ่นยนต์ประเภทต่าง ๆ และระบบปัญญาประดิษฐ์ เป็นต้น มีการคาดการณ์ว่าในอนาคตเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่กล่าวมาจะเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของโลก เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นตัวกลางที่มีอิทธิพลอย่างมากในการใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลก แต่ถึงกระนั้น เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ ก็มีความเสี่ยงและความท้าทายในการใช้งาน ยกตัวอย่าง ระบบการสื่อสารในโลกออนไลน์ที่สร้างความแตกแยกในสังคม การบิดเบือนของข้อมูลหรือการสร้างข้อมูลเท็จ เป็นต้น ข้อเสียที่กล่าวมานี้ส่งผลต่อความขัดแย้งกันทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องหาแนวทางในการใช้ในเชิงบวกเพื่อเป็นตัวการขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน อาทิ ระบบดิจิทัลที่มีความอัจฉริยะสามารถแก้ไขปัญหาทางด้านพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ประชาชนในเขตเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดี การพัฒนาการศึกษาด้วยระบบออนไลน์ที่มีคุณภาพ มีเทคโนโลยีในการรองรับระบบการเงินและบริการของธนาคาร และการเข้าถึงข้อมูลของรัฐบาลเพื่อให้เกิดความโปร่งใสของการบริหารในแต่ละประเทศ

ดังนั้น ทั้งหมดที่กล่าวมาทั้ง 6 มิติ คือส่วนหนึ่งของแนวทาง Transformation ใน Six Transformation to Achieve the Sustainable Development Goals การเปลี่ยนแปลงตามแนวทางดังกล่าวต้องมีการวางแผนในระยะยาวอย่างสั้นที่สุดคือระยะ 10 ปี องค์การสหประชาชาติมีความคาดหวังให้รัฐบาลในแต่ละประเทศวางเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสำหรับปี 2573 - 2593 ต้องมีความร่วมมือกันในทุกภูมิภาคของโลกเนื่องด้วยหลายเป้าหมายโดยเฉพาะวัตถุประสงค์ทางด้านสิ่งแวดล้อมและด้านพลังงานมีขอบเขตในการทำงานที่กว้างครอบคลุมถึงผลกระทบของประชากรทั่วโลก

ในบริบทของกลุ่มประเทศในอาเซียนต้องมุ่งเน้นไปที่ความร่วมมือกันของทุกประเทศ ต้องให้ความสำคัญกับการจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยเฉพาะลุ่มน้ำโขง ทุกประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงประเทศจีน ต้องมีการออกข้อตกลงและแนวทางร่วมกันในการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดแนวทางฟื้นฟูพื้นที่ลุ่มน้ำที่มีความยั่งยืน นอกจากนี้แผนงานที่นำมาใช้ต้องมีการวางแผนในระยะยาว และต้องไม่ใช่วิธีการทางการเมืองเพียงอย่างเดียว

สุดท้าย คำแนะนำสำหรับไทย คือต้องมีการใช้การลงทุนในระบบเศรษฐกิจในระยะยาว ไทยยังมีการพัฒนาทางด้านนี้ในระดับที่ไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนหนึ่งอาจมีสาเหตุมาจากงบประมาณที่จะนำมาใช้ไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการเพิ่มการเก็บภาษีหรือหารายได้เข้าภาครัฐบาล เพื่อเพิ่มงบประมาณในการนำมาพัฒนาระบบแผนงานทางด้านเศรษฐกิจ เพราะการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เพิ่มมากขึ้นในอนาคตจะส่งผลกระทบต่อการบริหารของภาครัฐบาลที่ต้องใช้เงินทุนในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ทั้งด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การทำงานสำหรับการบรรลุ SDGs ในอนาคตต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของทุกภูมิภาคและการสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงในระดับโลกที่มีความเข้มแข็ง

| ช่วง ถาม – ตอบ

1. การดำเนินแผนงานตามแนวทาง Transformation 6 อิม ต้องใช้เงินทุนเป็นส่วนสำคัญ และการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากภาคพลังงานที่พึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลทั้งในประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียนต้องใช้เงินทุน ซึ่งเป็นเงินที่นำมาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว เนื่องด้วยประเทศที่พัฒนาแล้วมีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในปริมาณที่มหาศาล คุณมีความคิดเห็นจากประเด็นทั้งหมดนี้อย่างไร?

ประเด็นในเรื่องเงินทุนที่จะนำมาใช้แก้ไขปัญหาของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต้องมองในหลายมิติ ดูตัวอย่างจากเงินทุนที่นำมาใช้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบพลังงาน โดยเงินทุนที่จะนำมาเปลี่ยนแปลงระบบพลังงานแบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก ดังนี้

- 1) เงินทุนสำหรับการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรับมือจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น โครงสร้างพื้นฐานในการรองรับและป้องกันน้ำท่วม เป็นต้น
- 2) เงินทุนสำหรับรับมือกับความเสียหายหรือความสูญเสียจากการเกิดภัยพิบัติ ที่มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม และคลื่นความร้อน เป็นต้น

องค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การสหประชาชาติ เป็นต้น ต้องมีการระดมเงินทุนหรือหาเงินทุนที่มากขึ้น เงินทุนเหล่านี้ต้องเหมาะสมตามความต้องการของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา ต้องมีการวางแผนเรื่องระบบการเงินในระยะยาว ในการเปลี่ยนแปลงระบบพลังงานเงินทุนในระยะเวลา 5-10 ปี ไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ต้องใช้เงินทุนระยะยาวอย่างน้อย 30 ปีสำหรับการสร้างระบบพลังงาน การลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์หรือการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (net zero)

สำหรับแหล่งเงินทุนที่ใช้ต้องมาจากธนาคารเพื่อการพัฒนาขนาดใหญ่ เช่น ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ธนาคารเพื่อการพัฒนาประเทศจีน (China Development Bank: CDB) เป็นต้น ซึ่งต้องเป็นเงินกู้ในระยะยาวอัตราดอกเบี้ยต่ำ ปัจจุบันองค์การสหประชาชาติกำลังดำเนินแผนงานเพื่อให้เกิดการเข้าถึงแหล่งทุนที่มีคุณภาพสูงเพื่อนำมาใช้สำหรับการเปลี่ยนแปลงระบบพลังงาน และนอกจากนี้ต้องมีการเพิ่มเงินประมาณ 5 เท่าของงบเดิมที่จัดสรรให้กับแต่ละประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาเนื่องด้วยประเทศในกลุ่มนี้ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงานหลายด้านเพื่อการเปลี่ยนแปลงตามแนวทาง Transformation 6 อิม

ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีความสำคัญในอันดับต้น ๆ ทุกประเทศ ทั่วโลกใช้เงินทุนในการปรับตัว ป้องกัน และรับมือกับความเสียหายจากภัยพิบัติที่มีแนวโน้มเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งหมดนี้ต้องใช้เงินจำนวนมาก เงินทุนส่วนหนึ่งต้องเป็นความผิดชอบของประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะในประเทศกลุ่มพัฒนาแล้วมีการทำลายสิ่งแวดล้อมในอัตราที่สูง อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา จีน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มประเทศ

มีอิทธิพลและมีอำนาจในการต่อรองเพื่อไม่ต้องรับผิดชอบการทำกิจกรรมภายในประเทศที่ส่งผลกระทบต่อการทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การผลิตในภาคอุตสาหกรรม การทำเหมืองแร่ถ่านหิน เป็นต้น

ในทางเศรษฐศาสตร์ เราสามารถคำนวณการจ่ายเงินเพื่อรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม หรือจากปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สู่ชั้นบรรยากาศได้ ดังนั้นประเทศที่ปล่อยคาร์บอนในปริมาณสูงอย่างต่อเนื่อง เช่น สหรัฐอเมริกาและจีน ต้องรับผิดชอบในการจ่าย โดยตัวเลขในการจ่ายค่าความรับผิดชอบต่อกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว คือประมาณ 5 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน และในประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง ประมาณ 2 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน เงินทุนที่ได้จากการจ่ายนี้เป็นเงินที่สามารถนำไปเป็นเงินทุนให้ประเทศรายได้ต่ำและประเทศกำลังพัฒนา นอกจากนี้เงินในส่วนดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นการกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำได้ด้วย ดังนั้นในการจะจัดสรรเงินทุนเพื่อให้เกิด Transformation 6 อื่นนั้น รวมถึงเงินทุนที่ใช้ในการจัดการประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ต้องมีแนวทางการหาทุนที่มีความหลากหลาย ต้องใช้ความร่วมมือกันของทุกภูมิภาค และอาศัยความรับผิดชอบต่อประเทศที่พัฒนาแล้ว

2. แนวทาง Transformation ทั้ง 6 อื่น ใน Six Transformation to Achieve the Sustainable Development Goals เป็นมาตรฐานสากลหรือสามารถนำมาใช้กับบริบทประเทศไทยได้หรือไม่ และมีข้อเสนอในเรื่องใดบ้างเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเทศไทย ตามแนวทางที่คุณได้นำเสนอ?

Transformation 6 อื่น จากมุมมองของผู้นำเสนอมีความเป็นแนวทางที่มีความสากลหรือสามารถนำมาใช้กับบริบทประเทศไทยได้ เพราะในระบบสังคมทั่วโลกนั้นจำเป็นต้องมีการลงมือเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สุขภาพและการศึกษาสำคัญเป็นอย่างมาในการพัฒนา ต้องมีการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมและระบบพลังงาน การจัดการความยั่งยืนในเรื่องของการใช้ที่ดิน และระบบสังคมของทุกประเทศต้องมีการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาสู่ความยั่งยืน ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงทั้ง 6 อื่นทั้งหมดสามารถนำแนวทางนี้มาใช้ได้กับทุกประเทศถึงกระนั้น ในแต่ละประเทศมีสถานการณ์เฉพาะที่แตกต่างกันจึงจำเป็นต้องมีการปรับ Transformation 6 อื่นให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละประเทศ รวมถึงต้องทำให้เหมาะสมกับภูมิกษณภูมิภาคนั้นๆ เพื่อให้เกิดการทำงานของแนวทางที่ใช้ได้ตั้งแต่ระดับพื้นที่ ระดับเมือง ระดับประเทศ และระดับชาติ สำหรับการกำหนดหรือดำเนินแผนงานในทุกๆระดับที่กล่าวมา

การทำงานตามแนวทาง Transformation 6 อื่น ต้องอาศัยแผนงานที่มีความร่วมมือในระดับชาติและระดับอาเซียน สำหรับการงานร่วมกับกลุ่มประเทศในอาเซียนเป็นสิ่งสำคัญมากที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญ คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งสหประชาชาติ (ESCAP) ได้ทำรายงานความก้าวหน้าของ SDGs ในเอเชียและแปซิฟิก (Asia and the Pacific SDG Progress Report) พบว่าความก้าวหน้าของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 43 จาก 165 ประเทศ ประเทศไทยมีหลายประเด็นที่อยู่ในระดับที่ดี แต่ก็ยังมีอีกหลายด้านที่ต้องได้รับการส่งเสริมและปรับปรุงในอนาคตยกตัวอย่าง ดังนี้

ประเทศไทยค่อนข้างมีพื้นฐานที่ดีมากในด้านระบบการศึกษา และระบบสาธารณสุข ประเทศไทยไม่มีวิกฤติที่น่ากังวลในประเด็นนี้ แต่ที่สำคัญต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดพื้นฐานที่ดีนี้ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไปอีก ในช่วงระยะเวลา 20 ปีในอนาคต องค์การสหประชาชาติมีความคาดหวังว่าประเทศไทยจะมีการยกระดับการศึกษา โดยมีตัวชี้วัดคือ อันดับโลกทางการศึกษาของประเทศไทยที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ประเด็นที่ประเทศไทยต้องนำกลับไปคิดเพื่อว่าแผนการพัฒนาทางการศึกษา คือ จะมีการปรับปรุงเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์อย่างไร แผนการดำเนินงานใดที่จะทำให้ประชากรในประเทศเข้าถึงการศึกษาขั้นต่ำสุดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างทั่วถึง และแนวทางในการเพิ่มจำนวนประชากรที่เข้าถึงการศึกษาขั้นสูงระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ยังต้องมีแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ เพิ่มทักษะทางเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมยุคดิจิทัลให้กับประชากรในประเทศเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

ในด้านระบบพลังงานของประเทศไทย ยังมีหลายประเด็นที่ต้องทำการเร่งปรับปรุงแก้ไข เพราะประเทศในกลุ่มอาเซียนไม่มีกลยุทธ์สำหรับการทำงานที่ชัดเจน ทั้งการทำงานระหว่างภูมิภาคและภายในอาเซียน สำหรับอาเซียนไม่มีคำตอบที่ตายตัวในการแก้ปัญหา เพราะในแต่ละประเทศมีบริบทที่แตกต่างกันทางด้านพลังงาน มีหลายพื้นที่ที่พลังงานจากแสงอาทิตย์ไม่เพียงพอ พลังงานจากลมและพลังงานจากน้ำยังไม่มีประสิทธิภาพหรือนำมาใช้ได้ ดังนั้นการประชุมเพื่อพูดคุยในระดับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน สำหรับในประเทศไทย ต้องมีการศึกษาเรื่องระบบเศรษฐกิจพลังงานทดแทน เช่น เศรษฐกิจไฮโดรเจน (Hydrogen economy) เป็นต้น เพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศ นอกจากนี้ต้องมีการให้ความสำคัญกับความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ที่ครอบคลุมกลุ่มประเทศอาเซียน รวมถึงจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ดังนั้นการพัฒนาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพลังงานตามแนวทางที่นำเสนอนี้ต้องไม่มีการเลือกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือต้องก้าวข้ามขัดแย้งระหว่างประเทศให้ได้

ด้านความหลากหลายทางชีวภาพก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องมีการพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียนประสบปัญหาทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศที่สำคัญถูกทำลาย เช่น ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขง ที่ถูกคุกคามจากการใช้ประโยชน์ด้วยแนวทางที่ไม่มีความยั่งยืน เป็นต้น

ในด้านการขยายตัวของเมือง กรุงเทพมหานครเป็นเมืองใหญ่เมืองหนึ่งของโลก มีการเคลื่อนย้ายของประชากรสูง ประสบปัญหาความแออัด และการเกิดมลพิษทางอากาศ ดังนั้นการยกระดับคุณภาพชีวิตในเขตเมืองของไทยเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการจัดการพื้นที่เขตเมืองสู่ความยั่งยืน

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ประเทศไทยต้องมีการนำ Transformation 6 อิม นำมาปรับใช้เพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศ รวมถึงนำมาใช้ได้กับงานในระดับพื้นที่ ในแง่ของวัตถุประสงค์ระดับชาติและ

ระดับภูมิภาค ต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างน้อยที่สุด 5 มิติตามแนวทางที่ได้นำเสนอ ภายในปี 2593 (ค.ศ. 2050) และในประเด็นการเปลี่ยนแปลงระบบพลังงานอาจจะต้องใช้ระยะเวลารวมถึงงบประมาณที่มากกว่าเดิม โดยคาดการณ์ว่าอาจจะต้องใช้เวลาถึง 50 ปีเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบพลังงานที่มีความยั่งยืน

3. ในการดำเนินงานตามแนวทาง Transformation ทั้ง 6 มิติ ต้องมีการออกแบบวางแผนในการทำงาน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง อยากให้คุณอธิบายวิธีคิดในส่วนนี้เพิ่มเติม และใครบ้างที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการเปลี่ยนแปลงระดับฐานราก?

การออกแบบ Transformation ทั้ง 6 มิติ ให้เหมาะสมกับระบบสังคมแบบเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต ต้องมีการกำหนดการออกแบบที่มีความชัดเจน โดยต้องครอบคลุมประเด็น ความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนจากความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคมที่มีความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ มลพิษที่เกิดขึ้นบนโลก และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเด็นทั้งหมดนี้คือพื้นฐานอ้างอิงสำหรับการตั้งวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบ Transformation ทั้ง 6 มิติที่ได้นำเสนอ โดยสามารถคิดวัตถุประสงค์ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละประเทศได้ แต่ต้องคำนึงถึงพื้นฐานของวัตถุประสงค์ที่กล่าวไปข้างต้น

วัตถุประสงค์ที่เราคิดอยู่บนพื้นฐานที่สำคัญ คือ มุ่งเน้นความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ ลดความทุกข์ยากที่เกิดขึ้นจากปัญหาต่าง ๆ ซึ่งแนวทางดังกล่าวเหมาะสมกับบริบทประเทศไทยรวมถึงเป็นแนวคิดของส่วนหนึ่งของศาสนาพุทธ การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการสร้างระบบทางสังคมที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น SDGs จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามการที่จะบรรลุเป้าหมายได้ยังมีอีกหลายประเด็นที่ต้องอาศัยความเข้าใจและมีความซับซ้อนในการทำงาน ยกตัวอย่างเช่น เราจะใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่อย่างไรเพื่อเป็นตัวกลางในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่ต้องมีแนวทางที่เฉพาะเจาะจง มีความซับซ้อน และต้องอาศัยความร่วมมือในทุกภาคส่วน เช่น การหาแนวทางการเปลี่ยนแปลงระบบพลังงาน เป็นต้น

จากการศึกษาทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศโลก เราต้องหาวิธีการที่จะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจนเหลือสุทธิเป็นศูนย์ (net zero) ในระบบพลังงาน มีการคาดการณ์ว่าในปี 2593 จะมีความต้องการพลังงานไฟฟ้ามากขึ้นเนื่องจากรถยนต์ในอนาคตจะเปลี่ยนมาใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นหลัก ดังนั้น เราต้องหาวิธีการผลิตไฟฟ้าที่ไม่เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน ต้องมีการทำงานร่วมกันระหว่างวิธีการทางวิศวกรรม และนโยบายสาธารณะเพื่อออกแบบเส้นทางที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์ดังกล่าว แนวคิดหนึ่งคือการจำลองสถานการณ์ด้วยข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อวัดว่าเทคโนโลยียานยนต์ในอนาคตต้องการกำลังไฟฟ้ากี่วัตต์ รวมถึงเราสามารถหาแหล่งพลังงานผลิตไฟฟ้าที่มีประสิทธิภาพจากทรัพยากรใดบ้าง เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และพลังงานน้ำ เป็นต้น

แนวคิดการออกแบบทั้งหมดที่กล่าวมานี้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงานในระดับภูมิภาคของโลก โดยเฉพาะในระดับอาเซียน การวิเคราะห์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบพลังงานต้องใช้ความรู้ทางวิศวกรรมร่วมกับการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ การวางแผนดำเนินการในรูปแบบเดิมไม่สามารถนำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงเรื่องนี้ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงระบบพลังงานมีความซับซ้อนและเฉพาะเจาะจงในหลายด้าน ดังนั้นต้องทำความเข้าใจกับการแนวทางการเปลี่ยนแปลงให้มากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การวางแผนงานในการตั้งโรงงานไฟฟ้าต้องคำนึงรอบด้านทั้งผลกระทบทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ไทยและทุกประเทศทั่วโลกต้องมีการทำงานแบบสหวิทยาการที่รวมบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน มาร่วมกันแก้ไขปัญหา ในการเปลี่ยนแปลงระบบพลังงานต้องใช้ความรู้จากวิศวกร ความรู้จากนักเศรษฐศาสตร์ ความร่วมมือจากฝ่ายบริหารของรัฐบาลและผู้เชี่ยวชาญทางด้านนโยบาย เพื่อช่วยกันกำหนดแนวทางหรือออกแบบเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

สุดท้ายคือในการออกแบบเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต้องมีการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยเฉพาะภาคประชาสังคมต้องมีสิทธิในการเสนอความคิดเห็นและการตัดสินใจ ถึงแม้จากการคาดการณ์ จะเห็นว่าโลกของเราอาจจะไม่บรรลุ SDGs ในปี 2573 ด้วยข้อจำกัดและอุปสรรคในหลายด้านที่ทำให้แผนงานมีความล่าช้า ถึงอย่างไรก็ตามโลกของเราก็ต้องการความเปลี่ยนแปลง ดังนั้นทั่วโลกมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีแผนในระยะยาวเพื่อให้โลกของเราบรรลุไปสู่ความยั่งยืน

.....

ทศพล ธิวัพนธ์ – ผู้จัดทำสรุปจากเวทีสัมมนา
ชล บุณนาค – ตรวจสอบความถูกต้อง